

TƯ DUY ĐỘT PHÁ CỦA ĐẢNG TRONG ĐỔI MỚI CÔNG TÁC XÂY DỰNG PHÁP LUẬT VÀ THI HÀNH PHÁP LUẬT

★ TS HÀ NGỌC ANH

Học viện Chính trị khu vực III

● **Tóm tắt:** Trong điều kiện Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo toàn diện Nhà nước và xã hội, sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật có ý nghĩa rất quan trọng trong phát triển đất nước. Nghị quyết số 66-NQ/TW ngày 30-4-2025 của Bộ Chính trị về đổi mới công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật không chỉ đưa ra các giải pháp chiến lược nhằm tiếp tục đẩy mạnh hoàn thiện và thực hiện thể chế, mà còn thể hiện rõ tư duy đột phá của Đảng đưa dân tộc Việt Nam tiến xa hơn, khẳng định vị thế của đất nước trong kỷ nguyên mới. Bài viết tập trung phân tích, luận giải tư duy đột phá của Đảng thể hiện trong Nghị quyết.

● **Từ khóa:** xây dựng pháp luật; thi hành pháp luật; Nghị quyết số 66-NQ/TW.

1. Mở đầu

Xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật có mối quan hệ mật thiết, không thể tách rời. Trong đó, xây dựng pháp luật là hoạt động của các cơ quan nhà nước có thẩm quyền, các tổ chức, cá nhân được Nhà nước trao quyền nhằm chuyển hóa ý chí của giai cấp cầm quyền và ý chí chung của xã hội thành các quy định pháp luật. xây dựng pháp luật là hoạt động mang tính tổ chức nhằm mục đích đưa pháp luật vào đời sống xã hội, làm cho pháp luật có hiệu lực thực thi trong cuộc sống.

Trải qua gần 40 năm đổi mới, dưới sự lãnh đạo của Đảng, công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật đã đạt được những thành tựu quan trọng, tuy nhiên, “Một số chủ trương, định

hướng của Đảng chưa được thể chế hóa kịp thời, đầy đủ. Tư duy xây dựng pháp luật trong một số lĩnh vực còn thiên về quản lý... Tổ chức thực thi pháp luật vẫn là khâu yếu, thiếu cơ chế phản ứng chính sách kịp thời, hiệu quả. Chậm nghiên cứu, ban hành chính sách, pháp luật điều chỉnh những vấn đề mới...”⁽¹⁾. Trong bối cảnh đất nước bước vào kỷ nguyên mới với nhiều cơ hội, thách thức và yêu cầu mới, để tiếp tục đẩy mạnh hoàn thiện đồng bộ thể chế và thực thi thể chế trong xã hội pháp quyền, Bộ Chính trị đã ban hành Nghị quyết số 66-NQ/TW ngày 30-4-2025 về đổi mới công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật, thể hiện rõ tư duy đột phá của Đảng, tạo động lực để đất nước phát triển, bền vững trong kỷ nguyên mới.

2. Nội dung

2.1. Nghị quyết số 66-NQ/TW - Trung tâm trong “bộ tứ trụ cột”, tạo bộ phóng cho sự phát triển của đất nước trong kỷ nguyên mới

Cùng với Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22-12-2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia; Nghị quyết số 59-NQ/TW ngày 24-01-2025 của Bộ Chính trị về hội nhập quốc tế trong tình hình mới; Nghị quyết số 68-NQ/TW ngày 04-5-2025 của Bộ Chính trị về phát triển kinh tế tư nhân và Nghị quyết số 66-NQ/TW ngày 30-4-2025 của Bộ Chính trị về đổi mới công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới, đã tạo thành “bộ tứ trụ cột”⁽²⁾ tạo thể chế nền tảng và động lực mạnh mẽ để đưa đất nước tiếp tục phát triển trong kỷ nguyên mới, hiện thực hóa tầm nhìn Việt Nam trở thành nước phát triển, thu nhập cao vào năm 2045.

Theo đó, Nghị quyết về phát triển kinh tế tư nhân xác định: “Đẩy mạnh cải cách, hoàn thiện, nâng cao chất lượng thể chế, chính sách, bảo đảm và bảo vệ hữu hiệu quyền sở hữu, quyền tài sản, quyền tự do kinh doanh, quyền cạnh tranh bình đẳng của kinh tế tư nhân và bảo đảm thực thi hợp đồng của kinh tế tư nhân⁽³⁾. Nghị quyết về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia xác định: “Hoàn thiện thể chế, chủ động tháo gỡ các rào cản pháp lý, hành chính, tạo lập môi trường thuận lợi cho sáng tạo, nghiên cứu và ứng dụng khoa học công nghệ, biến thể chế thành lợi thế cạnh tranh quốc gia”⁽⁴⁾. Nghị quyết về hội nhập quốc tế trong tình hình mới đề ra: “Nâng cao năng lực thực thi các cam kết, thỏa thuận quốc tế gắn với tăng cường công tác kiểm tra, giám sát

thực thi và đẩy mạnh hoàn thiện thể chế, chính sách, pháp luật trong nước”⁽⁵⁾.

Các nghị quyết nêu trên đều xác định phương hướng, nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm cần thực hiện là hoàn thiện thể chế và thực hiện thể chế, là nền tảng, động lực quan trọng để phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới. Do vậy, việc ban hành Nghị quyết số 66-NQ/TW không chỉ có ý nghĩa quan trọng trong thực hiện một trong ba đột phá chiến lược hàng đầu được xác định tại Đại hội XIII của Đảng là thể chế, mà còn là trọng tâm trong “bộ tứ trụ cột” tạo nền tảng xây dựng hành lang pháp lý, cụ thể hóa nội dung các nghị quyết. Đây là vấn đề then chốt để hiện thực hóa các nội dung của “bộ tứ trụ cột”, với mục tiêu: “Việt Nam có hệ thống pháp luật chất lượng cao, hiện đại, tiệm cận chuẩn mực, thông lệ quốc tế tiên tiến và phù hợp với thực tiễn đất nước, được thực hiện nghiêm minh, nhất quán, tôn trọng, bảo đảm, bảo vệ hiệu quả quyền con người, quyền công dân... đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước nhanh và bền vững, trở thành nước phát triển, có thu nhập cao theo định hướng xã hội chủ nghĩa vào năm 2045”⁽⁶⁾.

Trong bối cảnh đất nước đang bước vào kỷ nguyên mới, việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật là yếu tố quan trọng, quyết định sự thành công quá trình vươn mình của dân tộc: “pháp luật không chỉ đơn thuần là công cụ điều chỉnh hành vi xã hội, mà phải được xem là cơ sở để tổ chức, vận hành quyền lực nhà nước, là nền tảng vững chắc để bảo vệ quyền con người, quyền công dân, là đòn bẩy thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội và là động lực, nền tảng cho phát triển đất nước. Một hệ thống pháp luật đồng bộ, khả thi, minh bạch sẽ tạo ra môi trường ổn định cho sản xuất, kinh doanh, thúc đẩy đổi mới sáng tạo, nâng cao năng lực hội

Hội nghị toàn quốc quán triệt, triển khai thực hiện Nghị quyết 66-NQ/TW và Nghị quyết 68-NQ/TW của Bộ Chính trị _ Ảnh: TTXVN

nhập quốc tế”⁽⁷⁾. Nghị quyết số 66 -NQ/TW là lời “hiệu triệu cho một cuộc cải cách thể chế sâu sắc, nhằm xây dựng hệ thống pháp luật hiện đại, thực chất, vì nhân dân phục vụ, đồng thời tạo ra động lực bền vững cho công cuộc xây dựng đất nước Việt Nam giàu mạnh, dân chủ, công bằng và văn minh trong thế kỷ XXI”⁽⁸⁾.

2.2. Xác lập nội dung mới có tính đột phá, nổi bật là tư duy đổi mới toàn diện, sâu sắc trong xây dựng pháp luật và thực thi pháp luật

Nghị quyết số 66-NQ/TW thể hiện rõ quan điểm nhất quán về vai trò nền tảng của pháp luật trong quản lý đời sống xã hội, là động lực cải cách quốc gia nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới. Trong các mô hình phát triển kinh tế - xã hội hiện đại, vấn đề thể chế luôn được xem là yếu tố quyết định, trong đó pháp luật đóng vai trò trung tâm,

chuyển hóa các chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng cầm quyền thành các quy định có tính bắt buộc chung, bảo đảm sự công bằng, minh bạch, kỷ cương.

Thực tiễn ở nước ta cho thấy, “Một số chủ trương, định hướng của Đảng chưa được thể chế hóa kịp thời, đầy đủ. Tư duy xây dựng pháp luật trong một số lĩnh vực còn thiên về quản lý... Tổ chức thực thi pháp luật vẫn là khâu yếu, thiếu cơ chế phản ứng chính sách kịp thời, hiệu quả. Chậm nghiên cứu, ban hành chính sách, pháp luật điều chỉnh những vấn đề mới...”⁽⁹⁾.

Nghị quyết số 66-NQ/TW đã xác lập một cách tiếp cận mới, thể hiện rõ tư duy toàn diện, sâu sắc: pháp luật không chỉ là khâu trung gian, mà còn là “điểm nghẽn” của “điểm nghẽn” cần phải khai thông trước hết để tạo nền tảng cho các đột phá khác có thể phát huy hiệu quả.

“Trong bối cảnh đất nước đang bước vào giai đoạn phát triển dựa trên khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số và hội nhập sâu rộng, vai trò kiến tạo của pháp luật càng trở nên cấp thiết. Một hệ thống pháp luật hiện đại, khả thi và thực thi nghiêm minh sẽ là bệ phóng cho năng suất quốc gia, năng lực quản trị và sự bền vững của nền kinh tế”⁽¹⁰⁾.

Đổi mới tư duy xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật, theo Nghị quyết không chỉ là sự chuyển đổi từ tư duy truyền thống sang tư duy mới, hiện đại mà cả cách tiếp cận mới về nội dung pháp luật, kỹ thuật, công nghệ xây dựng pháp luật, áp dụng các công cụ và phương pháp tiếp cận mới trong xây dựng, phân tích chính sách, soạn thảo, ban hành pháp luật, tổ chức thi hành pháp luật, pháp luật trở thành lợi thế cạnh tranh... nhằm bảo đảm thích ứng, linh hoạt, minh bạch, vừa bảo đảm trật tự quản lý vừa bảo đảm đổi mới, sáng tạo, phát triển với mục tiêu tối thượng là bảo vệ, bảo đảm, thúc đẩy quyền, tự do, lợi ích chính đáng của con người và sự phát triển bền vững của xã hội.

Nghị quyết định hướng nhiều nội dung đổi mới toàn diện, sâu sắc về xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật:

Đối với lập pháp, trong xây dựng pháp luật phải chuyển từ tư duy quản lý sang tư duy kiến tạo phát triển. Pháp luật không chỉ là công cụ điều chỉnh hành vi, mà pháp luật còn được xem là động lực quan trọng thúc đẩy sự phát triển. Vì vậy, trong tư duy lập pháp, việc xây dựng pháp luật phải được xem là một bộ phận cấu thành của chiến lược phát triển quốc gia. Mục tiêu đến năm 2030: “có hệ thống pháp luật dân chủ, công bằng, đồng bộ, thống nhất, công khai, minh bạch, khả thi... mở đường cho kiến tạo phát triển, huy động mọi người dân và doanh

nh nghiệp tham gia vào phát triển kinh tế - xã hội”, tầm nhìn đến năm 2045 “có hệ thống pháp luật chất lượng cao, hiện đại, tiệm cận chuẩn mực, thông lệ quốc tế tiên tiến và phù hợp với thực tiễn đất nước... quản trị quốc gia hiện đại... đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước nhanh và bền vững...”, khẳng định “...dứt khoát từ bỏ tư duy “không quản được thì cấm”⁽¹¹⁾.

Nhận thức và thực hiện đúng những định hướng này có ý nghĩa đặc biệt quan trọng góp phần phát huy sự năng động, sáng tạo, xóa bỏ các rào cản, điểm nghẽn để doanh nghiệp và người dân có điều kiện tốt hơn trong đổi mới, sáng tạo, phát triển. Đồng thời, đặt ra yêu cầu đổi mới thực chất đối với các chủ thể quản lý nhà nước, chuyển sang ban hành các quy định bảo đảm các điều kiện thuận lợi cho sự phát triển của xã hội, quản lý an toàn, theo nguyên tắc “cá nhân được làm tất cả những gì mà pháp luật không cấm và không trái đạo đức xã hội”.

Gắn kết việc nâng cao hiệu quả thi hành pháp luật với xây dựng văn hóa tuân thủ pháp luật, điều này thể hiện rõ tư duy chuyển từ một nền pháp lý theo mệnh lệnh hành chính sang quản trị dựa trên nguyên tắc pháp quyền. Muốn nâng cao hiệu quả thi hành pháp luật phải xây dựng được văn hóa tuân thủ pháp luật trong xã hội, đây là cơ sở bảo đảm hiệu quả thi hành pháp luật mang tính bền vững. Xác định xây dựng văn hóa, ý thức thượng tôn Hiến pháp, tuân thủ pháp luật trở thành chuẩn mực trong ứng xử, hình thành nếp sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật của người dân, doanh nghiệp trở thành nội dung, giá trị cốt lõi của chuẩn mực con người Việt Nam, trong đó có vai trò gương mẫu của cán bộ, đảng viên.

Tổng Bí thư Tô Lâm nhấn mạnh: “Đổi mới công tác phổ biến giáo dục pháp luật và tập

trung xây dựng văn hóa tuân thủ pháp luật trước hết là trong cán bộ, đảng viên và cán bộ, đảng viên ngành tư pháp”⁽¹²⁾; “Mỗi cán bộ, đảng viên phải gương mẫu, đi đầu trong chấp hành và tuân thủ pháp luật, lan tỏa tinh thần thượng tôn Hiến pháp, pháp luật”⁽¹³⁾. Gắn với vấn đề này, Nghị quyết xác định: “...kiểm tra, giám sát việc tổ chức thi hành pháp luật là nhiệm vụ trọng tâm, xuyên suốt, thường xuyên của các bộ, ngành Trung ương”⁽¹⁴⁾. Thông qua việc kiểm tra, giám sát phát hiện những hạn chế, bất cập để kịp thời điều chỉnh, sửa đổi, bổ sung.

Định hướng xây dựng văn hóa tuân thủ pháp luật là cơ sở nền tảng nâng cao hiệu quả thi hành pháp luật, cùng với cơ chế “hậu kiểm” việc thực hiện hình thành cơ chế, quy trình thi hành pháp luật bảo đảm tính toàn diện, hệ thống, hướng đến hoàn thiện cơ chế tổ chức thi hành pháp luật nghiêm minh, nhất quán.

Xác định đầu tư cho công tác xây dựng chính sách, pháp luật là đầu tư cho phát triển, đã tiếp tục làm rõ thêm nhiệm vụ, giải pháp “có cơ chế thích hợp bảo đảm và tăng cường nguồn lực đầu tư, đổi mới cơ chế phân bổ, sử dụng hiệu quả kinh phí xây dựng và thi hành pháp luật” được nêu tại Nghị quyết số 27-NQ/TW về tiếp tục xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới, trong đó xác định: “Đầu tư cho công tác xây dựng chính sách, pháp luật là đầu tư cho phát triển... có chế độ, chính sách đặc thù, vượt trội cho công tác nghiên cứu chiến lược, chính sách, xây dựng pháp luật”⁽¹⁵⁾. Xác định đầu tư nguồn lực bao gồm cả nhân lực, tài lực, công nghệ và tổ chức đối với công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật, xem đây là bảo đảm cần thiết để nâng cao hiệu quả xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật. Có thể nói, đây là Nghị quyết đầu tiên của Đảng xác định rõ pháp luật là lĩnh

vực cần đầu tư có trọng tâm và đầu tư cho sự phát triển.

2.3. Thể hiện sự phát triển toàn diện tư duy, nhận thức của Đảng đối với công tác xây dựng pháp luật và tổ chức thi hành pháp luật

Đại hội VI của Đảng xác định: “Quản lý đất nước bằng pháp luật, chứ không chỉ bằng đạo lý. Pháp luật là thể chế hóa đường lối, chủ trương của Đảng, thể hiện ý chí của nhân dân, phải được thực hiện thống nhất trong cả nước”⁽¹⁶⁾.

Đại hội VII (năm 1991) thông qua Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, trong đó xác định: “Tiếp tục sửa đổi, xây dựng hệ thống pháp luật... sớm ban hành luật về trình tự xây dựng, ban hành và tổ chức thực hiện pháp luật, bảo đảm cho nhà nước quản lý mọi mặt đời sống xã hội bằng pháp luật”. Đặc biệt, Hội nghị đại biểu toàn quốc giữa nhiệm kỳ khóa VII (tháng 01-1994) lần đầu tiên thuật ngữ “nhà nước pháp quyền” được sử dụng, thể hiện sự phát triển nhận thức của Đảng về xây dựng nhà nước pháp quyền gắn với nguyên tắc tăng cường pháp chế, quản lý xã hội bằng pháp luật.

Đại hội VIII xác định các nhiệm vụ, trong đó có “Đổi mới, nâng cao chất lượng công tác lập pháp... Ban hành các đạo luật cần thiết để điều chỉnh các lĩnh vực của đời sống xã hội... Coi trọng tổng kết thực tiễn Việt Nam, nâng cao chất lượng xây dựng pháp luật, ban hành các văn bản luật với những quy định cụ thể, dễ hiểu, dễ thực hiện...”⁽¹⁷⁾.

Đại hội IX (năm 2001) của Đảng đánh dấu giai đoạn phát triển mới trong tư duy lý luận của Đảng về xây dựng Nhà nước, xác định rõ nhiệm vụ: “hoàn thiện hệ thống pháp luật, tăng tính cụ thể, khả thi của các quy định trong các văn bản luật... Đổi mới và hoàn thiện quy trình xây dựng pháp luật, ban hành và thực thi pháp luật...”⁽¹⁸⁾.

Thực hiện Nghị quyết Đại hội, Trung ương Đảng đã ban hành Nghị quyết số 48-NQ/TW ngày 24-5-2005 về Chiến lược xây dựng và hoàn thiện pháp luật Việt Nam đến năm 2010, định hướng đến năm 2020, xác định rõ 5 quan điểm và hệ thống các giải pháp xây dựng và hoàn thiện pháp luật.

Đại hội X tiếp tục khẳng định: “Hoàn thiện hệ thống pháp luật, tăng tính cụ thể, khả thi của các quy định trong văn bản pháp luật”⁽¹⁹⁾ là một trong những nhiệm vụ để tiếp tục xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Tại Đại hội XI thông qua *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011)* khẳng định nhiệm vụ xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân, trong đó nhấn mạnh: “...ban hành pháp luật, tổ chức và quản lý xã hội bằng pháp luật và không ngừng tăng cường pháp chế xã hội chủ nghĩa”⁽²⁰⁾.

Đại hội XII đề ra nhiệm vụ đẩy mạnh hoàn thiện pháp luật gắn với tổ chức thi hành pháp luật nhằm nâng cao hiệu lực, hiệu quả của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa.

Đại hội XIII của Đảng xác định một trong ba đột phá chiến lược đó là: “Hoàn thiện đồng bộ thể chế phát triển, trước hết là thể chế phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Tập trung ưu tiên hoàn thiện đồng bộ, có chất lượng và tổ chức thực hiện tốt hệ thống pháp luật, cơ chế, chính sách nhằm tạo lập môi trường đầu tư kinh doanh thuận lợi, lành mạnh, công bằng, thúc đẩy đổi mới sáng tạo...”⁽²¹⁾.

Cụ thể hóa Nghị quyết Đại hội, Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 9-11-2022 về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới đã

xác định mục tiêu tổng quát: “...có hệ thống pháp luật hoàn thiện, được thực hiện nghiêm minh, nhất quán; thượng tôn Hiến pháp và pháp luật, tôn trọng, bảo đảm, bảo vệ hiệu quả quyền con người, quyền công dân... đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước nhanh, bền vững, trở thành nước phát triển, có thu nhập cao theo định hướng xã hội chủ nghĩa vào năm 2045”.

Như vậy, kể từ khi khởi xướng đường lối đổi mới, Đảng luôn chú trọng chỉ đạo sâu sát, toàn diện công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật, luôn xác định là vấn đề quan trọng, cấp thiết, đặc biệt quan tâm định hướng nội dung và quy trình xây dựng pháp luật khoa học, kịp thời, khả thi.

Nội dung Nghị quyết 66 thể hiện rõ sự phát triển tư duy, nhận thức của Đảng trên cơ sở kế thừa và đổi mới xuất phát từ thực tiễn đất nước và tình hình quốc tế. Đảng đã nhận diện đúng, đầy đủ những hạn chế, yếu kém, bất cập của quá trình xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật và coi là “điểm nghẽn” của “điểm nghẽn”⁽²²⁾, cần tập trung đột phá, mở đường cho sự phát triển đất nước, với quan điểm “Xây dựng và hoàn thiện thể chế là đột phá của đột phá, là động lực, nguồn lực cho sự phát triển”. Trên tinh thần đó, Nghị quyết 66-NQ/TW đề ra quan điểm chỉ đạo “Xây dựng pháp luật phải bám sát thực tiễn, “đứng trên mảnh đất thực tiễn của Việt Nam”, tiếp thu có chọn lọc giá trị tinh hoa của nhân loại”⁽²³⁾.

2.4. Thể hiện tính đúng đắn, sáng tạo trong đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật

Định hướng chiến lược đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới, Tổng Bí thư Tô Lâm chỉ rõ: “đổi mới mạnh mẽ phương thức lãnh đạo, nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền, bảo đảm Đảng là người cầm lái vĩ đại, đưa dân tộc

ta tiến lên mạnh mẽ đang đặt ra cấp thiết, trong đó có giải pháp chiến lược, là thực hiện nghiêm phương thức lãnh đạo, cầm quyền của Đảng, tuyệt đối không để xảy ra bao biện, làm thay hoặc buông lỏng sự lãnh đạo của Đảng”⁽²⁴⁾; “Trong hơn 94 năm lãnh đạo cách mạng, Đảng ta không ngừng tìm tòi, phát triển, bổ sung, hoàn thiện phương thức lãnh đạo, nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền. Đây là yếu tố then chốt bảo đảm cho Đảng luôn trong sạch, vững mạnh, chèo lái con thuyền cách mạng vượt qua mọi thác ghềnh...”⁽²⁵⁾.

Trong tổng thể đổi mới sự lãnh đạo của Đảng đối với Nhà nước và xã hội, đổi mới sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật có ý nghĩa quan trọng để xây dựng một xã hội pháp quyền, tạo nền tảng pháp lý vững chắc cho quá trình phát triển kinh tế, xã hội của đất nước. Tổng Bí thư nhấn mạnh: “Trong 3 điểm nghẽn lớn nhất hiện nay là thể chế, hạ tầng và nhân lực, thì thể chế là điểm nghẽn của điểm nghẽn”⁽²⁶⁾, từ đó đặt ra yêu cầu cấp thiết phát huy tính đảng trong xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa.

Với quan điểm xuyên suốt đó, Nghị quyết số 66-NQ/TW xác định: “Bảo đảm sự lãnh đạo toàn diện, trực tiếp của Đảng trong công tác xây dựng pháp luật, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thi hành pháp luật”⁽²⁷⁾. Sự lãnh đạo của Đảng đối với vấn đề này thông qua việc: đề ra cương lĩnh; ban hành nghị quyết, chỉ thị, kết luận; hoạch định chiến lược, chính sách; xác định mục tiêu, nhiệm vụ xây dựng pháp luật; định hướng yêu cầu, nội dung, cho ý kiến về quan điểm, định hướng, nguyên tắc lớn đối với các văn bản quy phạm pháp luật quan trọng, nhất là Hiến pháp và các đạo luật.

Các tổ chức đảng không trực tiếp tham gia vào các công đoạn cụ thể của quá trình xây dựng

pháp luật mà chỉ lãnh đạo, chỉ đạo các định hướng chung có tính nguyên tắc; lãnh đạo công tác tổ chức lấy ý kiến các văn bản pháp luật theo quy định; kiểm tra việc thể chế hóa và thực hiện đường lối, chính sách của Đảng thành pháp luật; lãnh đạo công tác xây dựng đội ngũ cán bộ trong công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật; lãnh đạo công tác tổ chức thi hành pháp luật. Đảng không đứng ngoài quá trình xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật, không can thiệp vào kỹ thuật lập pháp, mà lãnh đạo bằng định hướng, giám sát, tạo cơ chế, thúc đẩy đổi mới và bảo vệ những cán bộ “Dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới, sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn, thử thách và dám hành động vì lợi ích chung”. Đảng không “làm thay” mà “đi cùng” chuyên môn, với vai trò dẫn dắt chính trị, kiến tạo hành lang tư tưởng, giám sát quá trình tổ chức thực hiện các nhiệm vụ xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật. Vai trò lãnh đạo toàn diện, trực tiếp của tổ chức Đảng trong công tác này cần bám sát nguyên tắc: “Đúng vai - không làm thay, nhưng định hướng rõ ràng; Đúng tầm - lãnh đạo chiến lược, không sa vào tiểu tiết; Đúng cách - thông qua định hướng, giám sát, tạo cơ chế; Biết lắng nghe chuyên môn, tôn trọng kỹ thuật; Làm gương trong hành động, không dừng ở khẩu hiệu”⁽²⁸⁾. Đây là yêu cầu vừa phản ánh đúng lý luận và thực tiễn lãnh đạo của Đảng ta đối với Nhà nước và xã hội nói chung và công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật nói riêng.

3. Kết luận

Sự phát triển nhận thức chủ trương, đường lối của Đảng về xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật thể hiện trong Nghị quyết số 66-NQ/TW là một quá trình sáng tạo liên tục, thể hiện tư duy đột phá, đổi mới sáng tạo, kế thừa, vận dụng, phát triển quan điểm của chủ nghĩa

Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và lý thuyết hiện đại về nhà nước pháp quyền trên thế giới vào thực tiễn Việt Nam, tạo cơ sở nền tảng và định hướng quan trọng cho việc xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật ở nước ta. Trong bối cảnh đất nước đang bước vào kỷ nguyên phát triển mới, với nhiều cơ hội, thách thức và yêu cầu mới, việc tiếp tục tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác xây dựng pháp luật và thi hành pháp luật là đúng đắn, cấp thiết. Đây là đột phá có ý nghĩa quan trọng nhằm hoàn hệ thống thể chế và thực hiện thể chế, tăng cường sức mạnh của Đảng cầm quyền, tính dân chủ và pháp quyền trong hoạt động của bộ máy nhà nước và đời sống xã hội, phát huy tối đa các nguồn lực, tạo động lực đất nước phát triển bền vững trong kỷ nguyên mới □

Ngày nhận bài: 31-7-2025; Ngày bình duyệt: 10-9-2025; Ngày duyệt đăng: 22-10-2025.

Email tác giả: ngocanhhv3@gmail.com

- (1), (6), (7), (8), (9), (11), (13), (14), (23), (27) Nghị quyết số 66-NQ/TW ngày 30-4-2025 của Bộ Chính trị về đổi mới công tác xây dựng và thi hành pháp luật đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới, <https://thuvienphapluat.vn>.
- (2) “Toàn văn Phát biểu của Tổng Bí thư Tô Lâm tại Hội nghị triển khai Nghị quyết 66 và Nghị quyết 68”, <https://chinhphu.vn>, ngày 21-5-2025.
- (3) Nghị quyết số 68-NQ/TW ngày 04-5-2025 của Bộ Chính trị về phát triển kinh tế tư nhân.
- (4) Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22-12-2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia.
- (5) Nghị quyết số 59-NQ/TW ngày 24-01-2025 của Bộ Chính trị về hội nhập quốc tế trong tình hình mới.
- (10) Nguyễn Sĩ Dũng: “Đổi mới toàn diện về xây

dựng và thực thi pháp luật trong kỷ nguyên mới”, <https://baohinhphu.vn>, ngày 03-5-2025.

(12) Thông báo số 108-TB/TW ngày 18-11-2024 về Kết luận của đồng chí Tổng Bí thư Tô Lâm tại buổi làm việc với Ban cán sự đảng Bộ Tư pháp, <https://moj.gov.vn>.

(15) Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09-11-2022 Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới, <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn>.

(16) ĐCSVN: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI*, Nxb Sự thật, Hà Nội, 1987, tr.120.

(17) ĐCSVN: *Văn kiện Đại biểu toàn quốc lần thứ VIII*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1996, tr.130.

(18) ĐCSVN: *Văn kiện Đại biểu toàn quốc lần thứ IX*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2001, tr.124.

(19) ĐCSVN: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2006, tr.130.

(20) ĐCSVN: *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (Bổ sung, phát triển năm 2011)*, <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn>.

(21) ĐCSVN: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.53.

(22), (26) “Toàn văn Phát biểu của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tại Phiên Khai mạc Kỳ họp thứ 8, Quốc hội khóa XV”, <https://chinhphu.vn>, ngày 21-10-2024.

(24), (25) Toàn văn bài viết của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm: “Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương thức lãnh đạo, cầm quyền của Đảng, yêu cầu cấp bách của giai đoạn cách mạng mới”, <https://vtv.vn>, ngày 16-9-2024.

(28) Phương Mai: “Đưa Nghị quyết 66 vào cuộc sống: Phát huy vai trò lãnh đạo của Đảng trong xây dựng và thi hành pháp luật”, <https://moj.gov.vn>, ngày 09-5-2025.